

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

(א) [לעיל ב' ג.] וברכות
 לג: ויש"ן, א. סוטה כ. ע"ש,
 (ד) [סוטה פ. א.] (ה) ומכ"מ
 אומר שזוהי בורחיה ממנו
 להי קא"ל קנקנתום י"י
 וליכא למיחש לזבדי [מ"ן],
 (ו) ונרין לחלק בין וכתב לנתון
 דנמניה בעינין שלמות אבל
 כמיהו לא בעינין שלמות
 משום דמסתמא איירי קרא
 של אדם יכול לגרש את
 אשתו ואפי' ידיו קטועות
 [מ"ן, ו] גיטין ד. סוטה
 כ. כ. (ח) כ"ל דמתניתין דקמא,
 (ט) כ"ל ס"א רש"ל וז"ל מהו
 כמיהו שם, (י) אלא לשבחו
 אלא כמו שפירש הקונטרס
 כ"ל ס"א רש"ל וז"ל מהו
 בין הלכה לנרין בין דלשבו
 אומר כן אם אמר הלכה מה
 גרשה שבחו יתב [מ"ן],
 (כ) וכן כתבו חוס' בגיטין
 יט. ופירש דבגירסתם היה
 כמוז אבל לפיטו שם לא
 נמצא.

תורה אור השלם

1. וכתב את האלה
 האלה הבדוק בספר
 ומוקדה אל בני הקדושים:
 במדבר ה' כג

לעזי רש"י

אדרמינ"ט. צבע שחור.

מוסף רש"י

לבלו. סופר (סוטה ב.),
 שמו אתה מחסר אות
 אחת. כגון א' ו' אלהים
 אחת (וידיה א'), או
 מיתר אות אחת. כגון
 גרשתי כנאו אלהים
 (סוטה ב.). דבר אחד יש
 לי. לקמן מפרש מאי
 משוה הוא זו (שם). כתב
 שיכול למחות וי'
 ישמעאל סבר מוחקין לה
 מן המורה ולא צ"ע כמיהו
 לשמה, ואפשרת סוטה
 לחודה קא קפיד (שם).
 מאי קא"ל ומאי קא
 מהדר ליה. מאי קאמר
 ליה ר' ישמעאל דקא מהדר
 ליה ר"מ דבר אחד יש לי
 שטוה רש"י וז"ל ומוקדה,
 מה ענין קנקנתום סוטה
 חסור ויתר (שם). כתב
 לגרש את אשתו. כמז
 לה גט (שם ב.).

רבי עקיבא היינו ס"ק. דקתני"ה) הכשר מבוי צ"ש אומרים כו' ולא מפליג בין קצר לרחב: דרב אחי. מבוי פחות מארבעה טפחים חד מינייהו אית ליה דבארבעה ומארבעה ולמעלה פליגי אבל פחות מארבעה אין לר"ך כלום: ולא מסיימי. הי מינייהו אית ליה דרב אחי והי מינייהו לית ליה לדרב אחי והיינו דלמר לעיל [יב.]. דרב אחי גופיה תנאי היא: לא רבי ישמעאל אמר דבר זה. מוחק אני זו שהוא חכם ומעולם לא אמר דבר זה: לא אמרה **רבי עקיבא**. להאי הלכה כאותו תלמיד אלא לחד את התלמידים שישימו לבם לתורה ויאמרו לפסול מלכס לפיכך שיצחו צפניהם: נראין איסורם. נראין דברי אותו תלמיד: **קנקנתום**. אדרמינ"ט: אסרה עלי. ולקמן מפרש: מחסר אום אחס. וה' אלהים אמת אם מחסר אל"ף הרי אתה מחריב. וידבר ה' אם תוסף את אחת ותכתוב וידברו נמצאת מחריב: דבר אחד יש לי. לקמן מפרש מאי קמהדר ליה: כפז שיכול למחות. וקנקנתום רישומו ניכר מאד: מאי קאמר ליה. רבי ישמעאל: ומאי קא מהדר ליה. רבי מאיר. אומר ליה על חסר ויתר ומהדר ליה קנקנתום יש לי: קשיא שימוש אשימוש. דקאמר לעיל קמיה רבי ישמעאל שימש תחילה והכא תני איפכא: רבי עקיבא היה חריף טובא ולא מצי ר' מאיר למיסק אליביה: וגמר גמרא. משניות שקיבל מרבותיו: והדר אסא לקמיה דרבי עקיבא. שהיה חריף ולפלפל ולדקדק במה שלמד להשיב תשובות ומשניות זו על זו ולתנן: מוז מפרש סוטה. אפילו בספר תורה דקסבר אם צא למחוק לה מן המורה מוחק: שצמדש. מגילה של כל סוטה וסוטה"ט: אין מגילתה כשירה כו'. סוטה שנכתבה מגילתה ואמרה טמאה אני ופטורה אין מגילתה כשירה לסוטה אחרת אלמא כמיהו לשמה בעינין והי"ה: נמי דאין מוחקין לה מן המורה: ונמלך

ר"ע אומר על זה ועל זה נחלקו בו: ר"ע היינו תנא קמא איכא בינייהו (ב) דרב אחי ואיתמא רב יהואל ולא מסיימי תניא אמר ר"ע לא אמר ר' ישמעאל דבר זה אלא אותו תלמיד אמר דבר זה והלכה כאותו תלמיד הא גופה קשיא אמרת לא א"ר ישמעאל דבר זה אלמא לית הלכתא כוותיה והדר אמרת הלכה כאותו תלמיד אמר רב יהודה בה שמואל לא אמרה ר' עקיבא אלא (ג) לחדר בה התלמידים ור"ג בר יצחק אמר נראין איתמר א"ר יהושע בן לוי כל מקום שאתה מוצא משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר"ע אינו אלא ר"מ ששימש את ר' ישמעאל ואת ר"ע (ד) דתניא אמר ר"מ כשהייתי אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר כשבאתי אצל רבי עקיבא אסרה עלי איני והאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר' מאיר כשהייתי לומד אצל ר' עקיבא הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר וכשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרת לי לבלר אני אמר לי בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמו אתה מחסר אות אחת או מיתר אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו אמרת לי דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו אמר לי וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו והלא אמרה תורה (ה) וכתב ו' ומחה כתב שיכול למחות מאי קא"ל ומאי קא מהדר ליה הכי קא"ל לא מובעיא בחסירות ובייתרות [דלא טעינא] דבקי אנא (ו) אלא אפילו מיחש לזבוב נמי דילמא אתי ויתבי אתגיה דדל"ת ומחיק ליה ומשוי ליה ר"ש דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו קשיא מועיקרא אתא לקמיה דר"ע ומדלא מצי למיסק אליביה אתא לקמיה דרבי ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר"ע וסבר סברא אלא אסרה אסרה קשיא קשיא תניא רבי יהודה אומר ר"מ היה אומר א' לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו חוץ מפרשת סוטה ורבי יעקב אומר משמו ב' חוץ מפרשת סוטה שבמקדש מאי בינייהו אמר רב ירמיה למחוק לה מן התורה איכא בינייהו והני תנאי כי הני תנאי דתניא ב' אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת ר' אחי בר יאשיה אמר מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת אמר רב פפא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ת"ק התם אלא כיון דאינתיק לשום רחל תו לא הדרא מינתקא לשום לאה (ז) אבל גבי תורה דסתמא מיכתבא הכי נמי דמחקינן אמר רב נחמן בר יצחק דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התם אלא דאיכתיב מיהת לשום סוטה בעולם אבל גבי תורה דלהתלמד כתיבא הכי נמי דלא מחקינן ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן (ח) כתב [גמ'] לגרש את אשתו ונמלך

תניא בניי שחזו (טס ד' עב.) כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה ונתנו לה הרי הוא פסול עד שישמעו קולו שאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו והתם פסול משום דלא חשיב לשמה ולא משום דבעינין שלמות כמיהו דהא סוף פ"ב דגיטין (ד' כג.) מכשירים כתיבת חש"ו בגדול עומד על גביי אע"ג דלאו בני שלמות נינהו וי"ל דלעולם חשיב לשמה והתם פסול מדרבנן וגבי סוטה לא שייך לפסול מדרבנן א"ר בסוטה אין הכהן שעליו לכתוב מקפיד אם יכתוב שום אדם לשמה שלא ברשותו ומסתמא יחא ליה אכל גבי גט מסתמא לא יחא ליה לצעל: עשייה

ע"ז זה ועל זה נחלקו. לא שייך למימר הכא טעמיה דצ"ש אלא לאשמעינן דכיון דלמר ת"ק לא נחלקו בדיון הוא שיש לו להשיב ולומר נחלקו: ולא מסיימי. לא שייך כאן תנא דמחא לטפוי קאמי כיון דליכא תנא דאפסקיה: לחדר בו את התלמידים. אין לפרש כמו צשאר דוכמי לידע אם ידעו להשיב על דבריו דמחא שאמר שלא אמר ר' ישמעאל דבר זה מעולם היו יודעים שלא אמר (י) כי אם לשבחיו: **קנקנתום**. פירש הקונטרס אדרמינ"ט ורש"י פירש דקנקנתום היא קרקע ירוקה שקרין אותה וידריו"ל וכן צערין ור"מ נמי פוסק כן צמקין ספר מורה דמות לתת אדרמינ"ט לתוך הדיו לספר תורה לכולי עלמא דלא היינו קנקנתום וא"ת דמסתמא נהו (ד' יט.) תנן שחור כחרת ומפרש (ט) התם חרתא דאושכפי וצ"ב דגיטין (ד' יט.) קאמר דקנקנתום הוא חרתא דאושכפי אם כן משמע שהוא שחור ואילו וידריו"ל ירוקה היא ודומה לזכוכית ועל שם זכוכית נקראת וידריו"ל ולפי' הקונטרס יחא ור"מ מפרש דלחר שטוחים אותה יפה לתת לתוך הדיו או היא משמרת: **או מיתר את אחת**. כמו בראשית בראו ורבינו מאיר קבל מרבותיו כמו הוה על הוה (יחזקאל ז) שהטיל יו"ד על האחרון:

חו"ץ מפרשת סוטה. ור' ישמעאל שהיה אוסר בכל המורה כולה שמה היה דורש גזרה שוה מסוטה או כמיהו כתיבה או ג"ש אחרת אי נמי מדרבנן: **אבל** תורה דסתמא כתיבא ה"ג דמחקינן; משמע אע"ג דסוטה צ"ע כמיהו לשמה מוחקין לה מן המורה ותימה דלענין גט פסלין פרק שני דגיטין (סס.) גבי ההוא דשקל ספר תורה ויהיה לדעתיה דלמר רב יוסף למאי יחוש לה אי משום כתיבת דאית בה צענין וכתב לה לשמה וליכא וי"ל דרב יוסף לית ליה סברא דרב פפא דהכא אי נמי סבר לה כמאן דלמר אין מוחקין לה מן המורה וא"ת והי"ה מכשיר הכא רב פפא צספר מורה אפילו למאן דצ"ע לשמה והא תנן בריש כל הגט (סס ד' כד.) שמע קול סופרים מקרין איש פלוני מגרש פלונית פסול לגרש זו ומוקי לה בגמ' בסופרים העשויין להתלמד וספר תורה נמי חשיב לה הכא כעשויין להתלמד ומשמע דלכוליה תנאי אית להו ממני' דהתם מדרבין ולית ליה לר' אחא בר יאשיה הא דתנן וכו' וי"ל דלהתלמד דהתם לא נכתב כלל להכשר הגט אבל ספר תורה כותב בסתמא לדעת כן שאם ילכו ימחקו ממנה פרשת סוטה ומיהו קשיא דלגבי גט אפילו בעינין זה פסול ולא חשיב לשמה דהא אפילו כתבו הסופר לשמה בלא צווי הבעל פסול לגרש זו דהא

מכאן תורה אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו, וכשבאתי אצל ר' עקיבא אסרו עלי. איני והאמר משהיה דר"מ כשהייתי למד תורה אצל ר' עקיבא כו'. ואסיקנא לא קשיא מעיקרא אתא קמיה דר' עקיב' כיון דלא (אי)מצי למיסק אליביה, אתא לקמיה דר' ישמעאל גמר גמרא, והדר אתא לקמיה דר' עקיב' וסבר סברא. תניא ר' יהוד' אומר [ר'] מאיר היה אומר לכל מטילין קנקנתום, חוץ מפרשת סוטה שבמקדש, מפני שצריך למחוקה.

עב א ב מ"י פ"א מהל' תפילין הלכה ד ופ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ג שם הלכה ט סמג עשין נד נה טו"ע י"ד סי' רע"א ע"ף ו:
 ע"ג ג מ"י פ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ד הלכה ד והלכה י"א סמג שם:
 ע"ד ד מ"י פ"ג מהלכות גיטין הלכה ז סמג שם ועשין כ טו"ע אה"ע סי' קל"א ע"ף ז:

רבינו הגאון

א"ר עקיב' על זה ועל זה נחלקו. פי' בין על המבוי שיש [ב]אורכו מדי' אמות ולמעלה וכן על מבוי שהוא פחות מדי' אמות נחלקו בית שמאי ובית הלל, ואמרנו תנא קמא סתם קאמר על כל מבוי, ור' עקיב' סתם אמר על כל מבוי מה בינייהו. ופרקינן דרב אחי לא יאכא בינייהו דאמר למטה עד ארבעה, כלומר אם הוא מבוי שרוחב פתחו מארבעה טפחים ולמעלה אינו צריך לא להו ולא קורה, ולא מסיימי. א"ר יהוש' בן לוי כל מקום שאהה מוצא משום ר' ישמעאל א' תלמיד אחד בפני ר' עקיב', אינו אלא ר' מאיר ששימש את ר' עקיב'. ואת ר' עקיב'. דתניא א"ר מאיר כשהייתי למד תורה אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו, וכשבאתי אצל ר' עקיבא אסרו עלי. איני והאמר משהיה דר"מ כשהייתי למד תורה אצל ר' עקיבא כו'. ואסיקנא לא קשיא מעיקרא אתא קמיה דר' עקיב' כיון דלא (אי)מצי למיסק אליביה, אתא לקמיה דר' ישמעאל גמר גמרא, והדר אתא לקמיה דר' עקיב' וסבר סברא. תניא ר' יהוד' אומר [ר'] מאיר היה אומר לכל מטילין קנקנתום, חוץ מפרשת סוטה שבמקדש, מפני שצריך למחוקה.